

**Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон қасаба уюшмалари
Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси
ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалалар бўйича 2017-2019 йиллар учун
БОШ КЕЛИШУВ**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси (бундан буён – «Ҳукумат»),
Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши (бундан буён – «Қасаба
уюшмалари»), Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси (бундан буён – «Иш берувчилар»)
кейинги ўринларда «Тарафлар» деб аталувчи мухтор вакиллар тимсолида:

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонун ҳужжатларига амал қилиб;

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг беш
устувор йўналиши бўйича Ҳаракат стратегиясига амал қилган ҳолда;

фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, мустақил Ўзбекистон манфаатлари
устуворлигини эълон қилиб;

Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримов томонидан
илгари сурилган бешта тамойилга асосланган ижтимоий йўналтирилган эркин бозор
иқтисодиётини шакллантиришга кўмаклашиш заруриятини тасдиқлаб;

давлат, иш берувчи ва ходимларнинг ижтимоий масъулияти муҳимлигини
эътироф этган ҳолда;

ходимлар ва иш берувчиларнинг ҳуқуқлари ва ижтимоий-иқтисодий
манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлаш борасида ўзаро амалий ҳамкорлик қилиш,
аҳоли ҳаёт даражасини мутассил ошириш, жамиятда ижтимоий тотувлик ва
барқарорликни сақлаш учун самарали ҳамкорликни йўлга қўйиш мақсадида ижтимоий
шериклик тамойилини амалга ошира бориб;

ижтимоий-иқтисодий масалалар хусусида келишиб сиёсат олиб боришнинг
умумий принципларини белгилаб берувчи мазкур Бош келишувни туздилар (бундан
буён «Келишув») ва ўз зиммаларига қуйидаги йўналишлар бўйича мажбуриятларни
олдилар.

**I. Иқтисодиётни, маҳаллий ишлаб чиқаришни ҳамда тадбиркорликни
ривожлантириш**

Жаҳон бозорида мамлакат иқтисодиёти рақобатбардошлигини янада ошириш,
иқтисодиёт сектор ва тармоқларини модернизация ва диверсификация қилиш, экспорт
салоҳиятини кенгайтириш, инвестицион фаолликни кучайтиришга қаратилган чора-
тадбирларни амалга оширишни давом эттириш мақсадида Тарафлар келгуси даврда
қуйидагиларни зарур деб ҳисоблайдилар:

1. Таркибий ўзгаришлар сиёсатини амалга ошириш, саноатни диверсификация
қилиш, ишлаб чиқаришни техник ва технологик жиҳатдан модернизация қилиш,
ахборот-коммуникация тизимларини кенг жорий этиш ҳисобига миллий иқтисодиёт
рақобатбардошлигини оширишга доир ишларни ҳамкорликда амалга ошириш.

2. Инвестиция мухитини, жумладан, корхоналар, аҳоли, хорижий инвесторлар инвестицияларини рағбатлантириш, ишлаб чиқариш ва инфратузилмани модернизация қилиш ҳамда ривожлантиришга маблағ сарфлаётган хўжалик субъектларини рағбатлантириш механизмларини такомиллаштириш ҳисобидан янада яхшилашни таъминлайдиган аниқ мақсадли чора-тадбирларни ҳаётга татбиқ этиш.

3. Иқтисодийда хусусий мулк улушини ошириш, соғлом рақобат мухитини шакллантириш, фаолиятнинг барча соҳаларида давлат иштирокини камайтириш бўйича ислохотларни янада чуқурлаштириш.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 5 октябрдаги «Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик мухитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-4848-сонли Фармонини бажариш бўйича келишилган чора-тадбирларни қабул қилиш.

5. Аграр секторда таркибий ўзгаришларнинг сифат жиҳатидан янги босқичга ўтиш, шунингдек, фермерлик, деҳқон ва шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш, етказиб берилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари учун самарали ўзаро ҳисоб-китоб механизмларини ишлаб чиқиш ва бу маҳсулотларни саноат асосида қайта ишлаш қўламини кенгайтириш орқали мамлакат озиқ-овқат ҳавфсизлигини янада мустаҳкамлаш.

II. Меъёрий ижодкорлик ишларида иштирок этиш ва ходимларнинг ҳуқуқий ҳимояси таъминлаш

Мавжуд ҳуқуқий меъёрлардан фойдаланиш ва ҳуқуқий майдонни кенгайтириш йўли билан ходимларнинг меҳнат, ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқлари ва манфаатларига риоя этилишини таъминлаш мақсадида, Тарафлар қуйидагиларни ўз зиммаларига оладилар:

6. Ходимларнинг меҳнат ва бошқа ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига тааллуқли меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқишда қасаба уюшмалари Федерацияси иштирокини таъминлаш.

7. Халқаро меҳнат ташкилотининг:

«Саноат ва савдода меҳнат инспекцияси тўғрисида»ги 81-сонли;

«Ҳақ тўланадиган таътиллар тўғрисида»ги 132 -сонли;

«Қишлоқ хўжалигида меҳнат инспекцияси тўғрисида»ги 129-сонли;

«Халқаро меҳнат меъёрларини татбиқ қилишга кўмаклашиш учун уч томонлама маслаҳатлашувлар тўғрисида»ги 144-сонли;

«Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида 1952 йилги конвенцияни қайта кўриб чиқиш тўғрисида»ги 183-сонли;

«Меҳнат хавфсизлиги ва гигиенасига кўмаклашадиган асослар тўғрисида»ги 187-сонли конвенцияларини;

Мажбурий меҳнат тўғрисидаги 1930 йилги Конвенцияга 2014 йилги Протоколни миллий қонун ҳужжатларига имплементация қилиш имкониятларини ўрганиб чиқиш.

8. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси, шунингдек малака ошириш бўйича барча таълим муассасалари ўқув дастурларига «Халқаро ва миллий меҳнат стандартлари» мавзусида таълим курсларини киритиш.

9. Қуйидагиларга доир таклифларни биргаликда ишлаб чиқиш:

меҳнат бозори инфратузилмасини ривожлантиришга, аҳоли бандлигини таъминлаш имкониятларини, аҳоли даромадлари ва турмуш даражасини оширишга қаратилган "Аҳоли бандлигига кўмаклашиш нодавлат ташкилотлари (рекрутинг агентликлари) тўғрисида"ги Қонунни қабул қилишга;

судгача фуқаролик ва хўжалик низоларини ҳал этишнинг асосий тушунчалари, мақсадлари, вазифалари, механизмларини белгиловчи "Яраштирув жараёнлари (медиация) тўғрисида"ги Қонунни қабул қилишга;

давлат хизмати тизимини ташкил этиш ва фаолият кўрсатишининг асосий тамойилларини, давлат хизматининг кадрлар таркибини шакллантиришни, давлат хизматига ишга ўтиш, хизматни ўташ ва хизматдан кетиш масалаларини, бу борадаги кафолатларни тартибга солувчи "Давлат хизмати тўғрисида"ги Қонунни қабул қилишга;

меҳнат шартномаларини тузмасдан фаолият кўрсатадиган мавсумий ишчилар, шу жумладан вақтинчалик бир марталик ишларда меҳнат қиладиган шахсларнинг ҳуқуқий мақомини белгилашга;

меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича туман коэффициентлари ва устамаларини, шунингдек, йиллик қўшимча таътилнинг энг кам муддатини белгилаш бўйича таклифлар киритиш мақсадида табиий-иқлим шароитлари оғир ва ноқулай туманлар рўйхатини шакллантириш учун тадқиқотлар ўтказишга.

10. Иш берувчилар, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари раҳбарлари, олий ва ўрта махсус касб-ҳунар таълими муассасалари битирувчиларининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш борасида тизимли ишларни амалга ошириш.

11. Касаба уюшмалари аниқлаган қонунбузарликлар мансабдор шахслар томонидан бартараф этилмаган ҳолатларда, юридик шахсларнинг юқори органлари билан ижтимоий шериклик ва мулоқот асосида ходимларнинг меҳнат ҳуқуқларини судгача ҳимоя қилиш тизимини жорий этиш.

12. Касаба уюшмаларининг меҳнат қонунчилиги бузилишининг олдини олиш борасида барча вазирлик ва идоралар билан тизимли ҳамкорлигини таъминлаш.

13. Колл-марказлар, ишонч телефонлари ва виртуал қабулхоналар тармоғини кенгайтириш орқали ижтимоий-меҳнат масалалари юзасидан аҳоли билан Қайта алоқа механизмини янада такомиллаштириш.

14. Вазирликлар, идоралар, нодавлат нотижорат ва бошқа ташкилотлар, шу жумладан тадбиркорлик субъектларининг Халқаро меҳнат ташкилотининг асоссолувчи конвенцияларига риоя этишга доир чоралари тизимини ҳар йили таҳлил қилиш.

III. Меҳнатга ҳақ тўлаш, даромадлар ва аҳолининг турмуш даражаси

Тарафлар келгуси даврда аҳоли даромадлари ва турмуш даражасини огишмай юксалтириб боришни, республика фуқароларини ижтимоий қўллаб қувватлашни кучайтиришни назарда тутувчи чора-тадбирлар мажмуи амалга оширилиши зарур деб ҳисоблайдилар. Бу мақсадда Тарафлар қуйидагиларни ўз зиммаларига оладилар:

15. Мазкур Келишувнинг амал қилиш даврида меҳнаткашларнинг реал иш ҳақи ва даромадларини ошириш, ялпи ички маҳсулот таркибида меҳнат ҳақи улушини 30 фоиздан кам бўлмаган миқдорда сақлаб туришга доир чоралар кўриш.

16. Ижтимоий шерикларга меҳнатга ҳақ тўлашни тартибга солишда ва иш ҳақи ўз вақтида тўланишини таъминлашда жамоа келишувлари ва шартномаларининг ролини оширишга, иш ҳақидан конунчиликда кўзда тутилмаган ушлаб қолишларга йўл қўйилмаслигига доир қўшимча чора-тадбирлар кўришни тавсия этиш.

17. Тармоқлараро, тармоқ, худудий ва маҳаллий миқёсларда илмий асосланган меҳнат меъёрларини ишлаб чиқиш учун шарт-шароит яратиш орқали меъёрий негизни ривожлантириш ишларини давом эттириш.

18. Иш ҳақи ўз вақтида тўланиши, энг кам иш ҳақи стандартларига риоя этилиши, энг кам меҳнат ҳақи Ягона тариф сеткасинининг биринчи разряди ставкасидан кам бўлмаслиги устидан давлат ва жамоатчилик назоратини кучайтириш.

19. Жамоа шартномалари ва келишувларида иш ҳақи иш берувчиларнинг айби билан ўз вақтида тўланмаганлиги учун уларнинг жавобгарлигини, шу жумладан моддий жавобгарлигини назарда тутиш.

20. Ҳукумат, иш берувчилар ташкилотлари ва касаба уюшмалари ўртасида энг кам иш ҳақи миқдорини белгилаш бўйича уч томонлама маслаҳатлашувлар ўтказиш чораларини кўриш.

21. Меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг тариф қисми ва тарифга қўшимча қисми ўртасидаги макбул нисбатни давлат томонидан ва жамоа шартномалари воситасида ўрнатилишини таъминлаш.

IV. Меҳнат бозорини ривожлантириш, аҳолини иш билан таъминлашга кўмаклашиш

Меҳнат бозорининг самарали фаолият юритишини таъминлаш ҳамда аҳолини иш билан таъминланганлик даражасининг юксалтирилишини ўз мақсади деб эътироф этган ҳолда Тарафлар янги иш ўринларини яратиш, кадрлар салоҳиятини сақлаб қолиш ва ривожлантириш борасида кучларни бирлаштириш зарур деб ҳисоблайдилар ва қуйидагиларни ўз зиммаларига оладилар:

22. Бандлик йўналишлари, тармоқлар ва ҳудудлар кесимида аҳоли бандлиги йиллик дастурларини ишлаб чиқиш ва бажариш бўйича тизимли чора-тадбирлар амалга оширилишини таъминлаб бориш. Бунда барқарор иш ҳақини ва ҳавфсиз меҳнат шaroитларини таъминловчи доимий иш ўринлари, айниқса қишлоқ жойларида иш ўринлари яратилишига алоҳида эътибор қаратиш.

23. Халқаро Меҳнат Ташкилотининг услубиёти бўйича ҳисоблаб чиқилган умумий ишсизлик иқтисодий фаол аҳолининг ижтимоий мақбул даражасидан ошмаслигини таъминлаш, ишсиз фуқароларни касбий тайёргарликдан ўтказиш ва қайта тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, шунингдек уларни ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб қилинишини кенгайтириш.

24. Олий, ўрта махсус таълим муассасалари битирувчилари, Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари сафидан муддатли ҳарбий хизматдан қайтган шахслар ва ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли қатламларининг бошқа тоифаларини ишга жойлаштиришга ҳар томонлама кўмаклашиш.

25. Меҳнат бозорини таҳлил қилиш асосида меҳнат бозорида талаб юқори бўлган касблар бўйича мутахассислар тайёрлашни, касб-хунар коллежлари битирувчиларини мутахассислиги бўйича ишга жойлаштирилишини таъминлаш, ёш мутахассисларни ўз иш ўринларида қўнимлилиги учун иш берувчилар масъулиятин ошириш.

26. Ижтимоий шериклар томонидан янги иш ўринлари яратилиши ва ишсизлик даражаси камайтирилиши устидан давлат назорати ва жамоатчилик мониторингини йўлга қўйиш, касаба уюшмалари вакилларини ҳокимликлар ҳузуридаги тегишли ишчи комиссиялар таркибига жалб этишга кўмаклашиш.

27. Чакана савдо, умумий овқатланиш ва қурилиш ташкилотларида ходимлар сони ва меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг энг кам меъёрларига риоя этилишини биргаликда назорат қилиш, бошқа кичик бизнес субъектлари учун шу каби талаблар ишлаб чиқилиши ҳамда жорий этилиши чораларини кўриш.

28. Жойларда Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ва Меҳнат вазирлигининг 2016 йил 1 августдаги 27-24 к/к – сонли қарори билан тасдиқланган «Фермер хўжаликларида меҳнат муносабатларини тартибга солиш, ходимлар сони ва иш ҳақи фондининг энг кам меъёрларини белгилаш тўғрисидаги низом» талабларига риоя этилишига кўмаклашиш.

29. Юридик шахсларнинг тугатилиши ва қайта ташкил этилиши натижасида бўшатиб олинган ходимларнинг қонуний ҳуқуқларига риоя этиш, уларни қайта ўқитиш, малакасини ошириш ва ишга жойлаштиришга кўмаклашиш.

30. Меҳнат миграциясини ҳуқуқий тартибга солиш, шунингдек, қайтиб келаётган мигрантларни ишга жойлаштириш бўйича амалий чоралар кўриш.

V. Мехнат муҳофазаси ва хавфсизлиги

Мехнат муҳофазаси ва хавфсизлигини ҳамкорликнинг устувор йўналишларидан бири деб ҳисоблаган ҳолда, Тарафлар ўз зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

31. Ўзбекистонда мехнат ва аτροφ табиий муҳитини муҳофаза қилиш масаласини мувофиқлаштириш ҳамда ҳал этиш борасида фаолият юритадиган жамоат органини ташкил этиш бўйича таклиф киритиш.

32. 2017-2019 йилларда мехнат шароитлари ва муҳофазасини яхшилашга доир ҳаракат дастурини қабул қилиш ва бунда корхоналарда «яшил иш ўринлари», яъни муносиб мехнат шароитларига эга иш ўринлари ташкил этишни кўзда тутиш.

33. Мамлакатни «яшил иктисодиёт» тамойиллари асосида барқарор ривожлантиришга кўмаклашадиган шароитлар яратишга қаратилган «2013-2017 йилларда Ўзбекистон Республикасида аτροφ-муҳит муҳофазаси бўйича ҳаракатлар дастури»ни амалга оширишга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш.

34. Ишлаб чиқаришда шикастланиш ва касб касалликларининг олдини олиш, шунингдек, уларнинг пайдо бўлиш сабабларини бартараф этиш ишларини амалга оширишга эътибор қаратиш, мехнат шароитлари ва муҳофазаси, саноат ва экологик хавфсизлик ҳолатини давлат назорат органлари билан ҳамкорликда текширишни амалда кенг қўллаш.

35. Қуйидагилар устидан давлат ва жамоатчилик назоратини кучайтириш:

иш берувчиларнинг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш тизими билан тўлиқ қамраб олиниши;

корхона, ташкилот ва муассасаларда мехнат муҳофазаси бўйича тадбирларни молиялаштириш;

иш ўринларини мехнат шароитлари ва ускуналарнинг шикаст етказиши мумкинлиги бўйича шаҳодатдан ўтказиш;

ташкилотлар раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахсларидан мехнат шароитлари ва муҳофазаси, шунингдек, ишлаб чиқаришда бошқа барча бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликлари тўғрисида ахборот олиш;

мехнат муҳофазаси аҳволини ўрганиш, иш берувчиларнинг мехнат муҳофазаси бўйича жамоа шартномалари ва келишувларида кўзда тутилган мажбуриятларни бажаришини назорат қилиш;

ишлаб чиқариш объектлари ва ишлаб чиқариш воситаларини синаш ва фойдаланиш учун қабул қилиш комиссиялари ишида ҳамда тиббий-мехнат эксперт комиссияси мажлисларида мустақил экспертлар иштирок этиши;

техник тартибга солишга оид меъёрий ҳужжатлар ва мехнат муҳофазаси масалалари бўйича меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқишда иштирок этиш;

ишлаб чиқаришда меҳнат муҳофазаси талабларининг бузилиши ва бахтсиз ҳодисаларни яширганликда айбдор шахсларни жавобгарликка тортиш тўғрисида тегишли органларга муурожаат қилиш;

меҳнат муҳофазаси бўйича ваколатли вакилларни сайлаш, ўқитиш, малакасини ошириш, жамоа шартномалари ҳамда келишувларига улар ўз фаолиятини самарали амалга ошириши учун шароитларни яратиш мажбуриятини критиш.

36. Меҳнат муҳофазаси бўйича қоидалар ва нормаларни қайта кўриб чиқиш, ишлаб чиқиш ва жорий этиш дастурини ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш бўйича ишларнинг мувофиқлаштирилишини таъминлаш.

37. Меҳнат муҳофазаси масалаларининг муҳим ўрин тутиши ҳақида жамоат фикрини шакллантириш бўйича оммавий ахборот воситалари орқали кенг тушунтириш ишларини олиб бориш.

38. Касаба уюшмалари Федерацияси томонидан меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил этиш юзасидан Республика кўрик-танлови ўтказилишини давом эттириш.

VI. Ижтимоий кафолатлар, ижтимоий ҳимоя

Ишлаётган фуқаролар ҳамда уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш, муносиб ҳаёт учун меҳнат қилиш шарт-шароитларини яратиб бериш мақсадида Тарафлар ўз зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

39. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28 декабрдаги "Кексалар ва ногиронларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПҚ-2705-сонли Қарорини амалга оширишга ҳар томонлама кўмаклашиш.

40. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли Фармони билан тасдиқланган 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили"да амалга оширишга оид Давлат дастури доирасида барча нодавлат нотижорат ташкилотлари билан биргаликда ҳар бир меҳнаткаш ва ҳар бир оиллага етиб борган ҳолда уларнинг ижтимоий муаммоларини ҳал этишга ҳартомонлама кўмаклашиш.

41. Ҳар бир маҳаллада ёлғиз кексалар, пенсионерлар, ногиронлар, имконияти чекланган болалар, кам таъминланган ва кўп болали оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш учун ҳар йили «Наврўз» ва «Мустақиллик» байрамлари арафасида мақсадли умумхалқ хайрия ҳашарларини ўтказиш.

42. Жамоа шартномалари ва келишувлари орқали кам таъминланган оилаларга, болали оилаларга, уруш ва меҳнат фажрийларига моддий ёрдам кўрсатиб бориш.

43. Касаба уюшмалари Федерацияси ва Савдо-саноат палатаси томонидан ёлғиз кексаларга, шунингдек «Саҳоват» ва «Мурувват» уйларига моддий кўмак чораларини қўллаш.

44. Бизнеснинг корпоратив ижтимоий масъулиятини кучайтириш бўйича комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш.

VII. Маънавий-маърифий ишлар, жисмоний тарбияни оммалаштириш ишлари, меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш

Тарафлар ўз зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

45. Иш берувчиларга ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини ҳар йили маданий дам олдириш, туризм ва соғломлаштиришни ташкил этиш чораларини кўриб боришни тавсия қилиш.

46. Ҳар йили кам таъминланган ва кўп болали оилалар аъзолари, Чернобил АЭСидаги фалокатни бартараф этиш иштирокчилари, байналминалчи жангчилар, ишлаётган меҳнат фахрийлари ва ногиронлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси олдида хизматлари бор шахсларнинг маълум миқдорини касаба уюшмалари санаторийларида бепул соғломлаштиришни кўзда тутиш.

47. Ёз мавсумида болаларнинг болалар соғломлаштириш оромгоҳларида дам олиш ва соғломлаштирилишини ташкил этишга қаратилган тизимли чора-тадбирларни амалга ошириб бориш.

48. Болалар соғломлаштириш оромгоҳларида «Меҳрибонлик» уйлари тарбияланувчиларини, шунингдек республиканинг экология жиҳатдан ноқулай минтақаларида истиқомат қилувчи болаларни соғломлаштирилишига кўмаклашиб бориш.

49. Даволаниш ва дам олиш учун замонавий шароитлар яратиш, санаторий ва дам олиш уйлари, шунингдек, болалар соғломлаштириш оромгоҳларида ўринлар сонини кўпайтириш ҳамда уларни модернизация қилишга алоҳида эътибор қаратиш.

50. Ходимлар ва уларнинг оила аъзоларининг фойдали ҳамда мазмунли хордик чиқаришларини ташкил этиш мақсадида маънавий-маърифий, маданий-оммавий ва спорт тадбирларини ҳамкорликда ўтказиш.

VIII. Аёллар ва ёшлар учун қўшимча кафолатлар

Тарафлар аёллар ва ёшлар учун Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида назарда тутилган кафолатларга риоя этишни ва имтиёзлар беришни ўз зиммасига олган ҳолда қуйидагиларни зарур деб ҳисоблайдилар:

51. Халқаро Меҳнат Ташкилотининг қуйидаги Конвенцияларига оғишмай риоя этилишини таъминлаш:

«Зўраки ёки мажбурий меҳнат тўғрисида»ги 29-сонли Конвенция;

«Тенг аҳамиятли меҳнат учун эркаклар ва хотин-қизларга тенг ҳақ тўлаш тўғрисида»ги 100-сонли Конвенция;

«Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги 103-сонли Конвенция;

«Мажбурий меҳнатни тугатиш тўғрисида»ги 105-сонли Конвенция;

«Меҳнат ва иш турлари соҳасида камситишлар тўғрисида»ги 111-сонли Конвенция;

«Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида»ги 138-сонли Конвенция;

«Болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш ва йўқ қилишга доир шошилиш чоралар тўғрисида»ги 182-сонли Конвенция.

52. Жамоа шартномалари ва келишувларида аёллар ва ёшларга имтиёзлар бериш, улар учун маънавий ва моддий қўллаб-қувватлаш чораларини қўллаш масалаларини назарда тутиш, шу жумладан:

хомиладорлик ва туғиш таътиллари кунини узайтириш;

болалар аёлларга моддий ёрдам кўрсатиш ва қисқартирилган иш вақтини ўрнатиш;

касб-ҳунар таълими муассасаларининг битирувчиларига меҳнат муносабатлари соҳасида қўшимча имтиёзлар ўрнатиш;

узок муддат фойдаланиладиган товарлар харид қилиш, уй-жой қурилиши, шунингдек сафарбарлик чақируви захирасида хизматни ўташга ҳақ тўлаш учун ёш ходимларга фоизсиз ссудалар бериш.

53. Аёллар ва ёшларга қўшимча имтиёзлар берилишини назарда тутувчи идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни инвентаризациядан ўтказиш ва Халқаро Меҳнат Ташкилоти Конвенцияларига ва Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқлиги нуқтаи-назаридан қайта кўриб чиқиш ҳамда уларга қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш ёки юқоридагиларга зид меъёрларни бекор қилиш юзасидан таклифлар бериш.

54. Касб-ҳунар коллежлари битирувчиларининг ишга жойлаштирилишини ва иш жойларида қўнимлилигини алоҳида назоратга олиш.

IX. Ижтимоий мулоқот ва ижтимоий шерикликни ривожлантириш

Тарафлар, ижтимоий-меҳнат муносабатлари соҳасидаги муаммоларни маданий йўл билан ҳал этиш услуби ҳисобланган ижтимоий мулоқот ғоясига содиқлигини эълон қилиб, ўз зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

55. Долзарб ижтимоий иқтисодий масалаларни муҳокама қилиш учун касаба уюшмалари фаоллари ва иш берувчиларнинг Ҳукумат, вазирликлар, идоралар вакиллари билан давра суҳбатларини ташкил этиб бориш.

56. Касаба уюшмалари ва иш берувчилар бирлашмаларининг қонуний ҳуқуқларига риоя этиш, уларнинг қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган тартибда тузилишига ва фаолият юритишига тўсқинлик қилинишига йўл қўймаслик.

57. Халқаро меҳнат ташкилотининг «Бирлашмалар эркинлиги ва касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги 87-сонли Конвенциясига мувофиқ ташкилотларда ходимлар вакиллари эркин фаолият кўрсатиши учун шароитлар яратишга қўмаклашиш.

58. Кичик бизнес ташкилотларида ижтимоий-меҳнат муносабатларини жамоа шартномалари асосида тартибга солиш амалиётини кенгайтиришга ёрдам бериш.

59. Ягона музокара жараёнини тадбик қилиш мақсадида қуйидагиларни тавсия этиш:

тегишли касаба уюшмалари ва иш берувчилар (уларнинг бирлашмалари) ўртасидаги тармоқ (тариф) келишувларини - тегишли йилнинг январь ойидан, корхона, ташкилот, муассасаларда жамоа шартномаларини эса – март ойидан кечиктирмай тузишни;

тармоқ келишувлари ва жамоа шартномаларини бажариш яқунларини касаба уюшмалари ва иш берувчилар ташкилотларининг қўшма мажлисларида, шунингдек, меҳнат жамоалари умумий йиғилиш (конференция)ларида тегишли йилнинг 1 апрелидан кечиктирмасдан кўриб чиқилишини.

60. Касаба уюшмаларининг қарорлар қабул қилиш жараёнидаги иштирокини таъминлаш мақсадида қуйидагиларни тавсия этиш:

касаба уюшмалари Республика кенгашлари раисларини Вазирлар Маҳкамасининг тегишли Комплекслари йиғилишларида кузатувчи сифатида иштирок этишларини;

касаба уюшмалари Республика кенгашлари раисларини вазирликлар ҳамда давлат ва хўжалик бошқаруви органларининг хайъатлари таркибига киритилишини;

бошланғич касаба уюшмаси ташкилоти раҳбарини корхонанинг бошқарув органларига киритилишини.

Х. Келишувнинг амал қилиши, уни амалга ошириш механизми ва бажарилиши учун тарафларнинг жавобгарлиги

61. Мазкур келишув 2017-2019 йиллар учун тузилган бўлиб навбатдагиси қабул қилинганга қадар амалда бўлади. Келишув Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида амал қилади.

62. Тарафлар мазкур Келишувни ижтимоий-иқтисодий масалалар хусусида келишиб сиёсат олиб боришнинг умумий принципларини белгилаб берувчи ижтимоий шерикликнинг асосий ҳужжати деб эътироф этадилар ҳамда мазкур Келишувга амал қилиш, унинг барча шартларини бажариш мажбуриятини ўз зиммаларига оладилар.

63. Мазкур келишувнинг айрим меъёрий ҳолатлари тармоқ, ҳудудий (минтақавий) келишувларга ва жамоа шартномаларига киритиш орқали амалга оширилиши лозим.

64. Мазкур Келишувга имзо чеккан ҳар бир Тараф унинг мақсадлари рўёбга чиқарилиши учун ўз ваколатлари доирасида масъулиятни тан олади ва юзага келиши мумкин бўлган муаммоларни ҳал этишда ҳамкорлик қилиш мажбуриятини олади.

65. Тарафлар мазкур келишувнинг амал қилиш даврида қуйидагиларни зарур деб ҳисоблайдилар:

а) ижтимоий-меҳнат муносабатларининг энг муҳим масалалари юзасидан Тарафларнинг манфаатларига тааллуқли қарорлар қабул қилишдан олдин ўзаро маслаҳатлашувлар ўтказиш;

б) ҳар йили камида бир марта Келишув бажарилишининг бориши ва яқунларини муҳокама қилиб бориш.

66. Мазкур Келишувга имзо чеккан Тарафларнинг ҳар бири унга аввал олинган мажбуриятларнинг бажарилишига тўсқинлик қилмайдиган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш юзасидан таклифлар беришга ҳақлидир. Ушбу таклифлар Тарафларнинг ўзаро розилиги билан қабул қилиниши мумкин.

67. Мазкур Келишув бажарилиши устидан назоратни Тарафлар томонидан тасдиқланган уч томонлама комиссия амалга оширади.

2017 йил «22» феврал да Тошкент шаҳрида тузилди.

Ўзбекистон Республикаси
Бош вазири ўринбосари

Т. Нарбаева

Ўзбекистон қасаба уюшмалари
Федерацияси Кенгаши раиси

Қ. Рафиқов

Ўзбекистон Республикаси
Савдо-саноат палатаси раиси

А. Шайхов

**Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид 2017-2019 йиллар учун тузилган Бош келишув бажарилиши устидан назоратни амалга оширувчи
УЧ ТОМОНЛАМА КОМИССИЯ**

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати вакиллари:

1. Раҳматов Азиз Ахматович – Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Макроиқтисодий ривожлантириш, таркибий ўзгартиришлар ва хорижий инвестицияларни жалб этиш масалалари йиғма ахборот-таҳлил департаментининг сектор мудир;

2. Низомов Баходир Махмудович - Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирынинг ўринбосари;

3. Хаджибаев Абдуҳаким Муминович - Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирынинг биринчи ўринбосари.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси вакиллари:

4. Махмадалиев Бахтиёр Хасанович - Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раиси ўринбосари;

5. Бедиллов Равшан Мэлсович - Ўзбекистон Таълим, фан ва маданият ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши раиси;

6. Зияев Мирзоҳид Мирзаевич - Ўзбекистон Нефт-газ ва геология ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши раиси.

Ўзбекистон Республикаси иш берувчилари вакиллари:

7. Икромов Анвар Махамаджанович - Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси раисининг ўринбосари;

8. Нурутдинов Алик Саидович - “Ўзметкомбинат” ОАЖ Бош директори;

9. Хатамов Соҳиб Рўзиматович - Ўзбекистон Фермерлари Кенгаши фермерликни ривожлантиришнинг қонунчилик ва меъёрий ҳуқуқий базасини такомиллаштириш гуруҳи раҳбари.